

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROBLEMATIKA PRAVICOVÉHO EXTREMISMU
V ČR A JEHO SYMBOLIKA**

Autor práce: Michael Lukš, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Doc. Dr. Ing. Štefan Danics Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

LUKŠ, M. *Problematika pravicového extremismu v ČR a jeho symbolika: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 55 s.
Vedoucí bakalářské práce: Doc. Dr. Ing. Štefan Danics Ph.D.

Klíčová slova: Extremismus, fašismus krajní pravice, neonacismus, symbolika,

Bakalářská práce přibližuje pravicový extremismus, jeho nositele a symboliku. Autor především analyzuje ideová východiska pravicového extremismu jako je italský fašismus, který kladl důraz na totalitní stát a státní korporativismus. Dále na německý nacismus, který vycházel z rasismu, antisemitismu a ze sociální demagogie. Autor rovněž objasňuje význam symboliky pro pravicové extremisty s tím, že tato symbolika jim poskytuje identifikaci s danou pravicově extremistickou organizací a profiluje ji vůči ostatním, také jim umožňuje nábor nových členů a číselná symbolika jim umožňuje vyhnout se právnímu postihu. V práci jsou přiblížena vybraná krajně pravicová hnutí a politická uskupení působící aktuálně v České republice. Autor se také zaměřuje na popis trestné činnosti s pravicově-extremistickým podtextem a postupy PČR při jejím odhalování a postihování. Součástí bakalářské práce je i dotazníkové šetření, které je zaměřeno na zmapování informovanosti nových příslušníků PČR o problematice pravicového extremismu na našem území.

ABSTRACT

LUKŠ, M. *The Issue of Right-Wing Extremism in the Czech Republic: Bachelor thesis.* České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 55 p. Supervisor : Doc. Dr. Ing. Štefan Danics Ph.D.

Key words: Extremism, Fascism, Extreme right, neo-Nazism, Symbolism

The bachelor thesis describes right-wing extremism, its bearers and symbolism. In particular, the author analyzes the ideological starting points of right-wing extremism such as Italian fascism, which emphasized totalitarian state and state corporatism. Furthermore, German Nazism, which was based on racism, anti-Semitism and social demagoguery. The author also clarifies the importance of symbolism for right-wing extremists, with the symbolism of identifying them with a right-wing extremist organization and profiling it with others, allowing them to recruit new members, and numerical symbolism to avoid legal recourse. Selected far-right movements and political groupings currently active in the Czech Republic are approached. The author also focuses on the description of criminal activities with the right-wing extremist context and the procedures of the Czech Police in its detection and punishment. Part of BP is a questionnaire survey which focuses on mapping the awareness of new members of the Police of the Czech Republic about the issue of right-wing extremism in our territory.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce:	10
2 Vymezení základních pojmů	11
2.1 Extremismus a radikalismus.....	11
2.2 Pravicový extremismus, extrémní pravice a krajní pravice.....	13
2.3 Rasismus.....	14
2.4 Xenofobie	14
2.5 Antisemitismus.....	15
2.6 Nacionalismus	15
2.7 Fašismus, nacismus a neonacismus	16
3 Symbolika užívaná pravicovými extremisty	18
3.1 Symbolika barev	18
3.2 Runová symbolika	20
3.3 Další nacistické a jiné symboly	22
3.4 Symbolika čísel	25
3.5 Identifikační symbolika	25
4 Krajně pravicové politické strany a extremistická pravicová hnutí působící v ČR	27
4.1 Krajně pravicové politické strany	27
4.1.1 Dělnická strana sociální spravedlnosti	28
4.1.2 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura.....	29
4.2 Pravicová hnutí v ČR.....	29
4.2.1 Bohemia Hammerskins	30
4.2.2 Blood & Honour Division Bohemia	30
4.2.3 Skinheads	31
4.2.4 Národní odpor	31
4.2.5 Autonomní nacionalisté	32
5 Trestná činnost páchaná pravicovými extremisty	34
a postupy PČR při jejím odhalování	34
5.1 Obecně o trestné činnosti páchané pravicovými extremisty.....	34
5.2 Konkrétní trestné činy nejčastěji páchané pravicovými extremisty	36
6 Postupy policie při vyšetřování rasově motivované trestné činnosti	37
6.1 Postup na místě činu, či při přijetí oznámení	37

6.2	Dokazování rasově motivované trestné činnosti	38
6.3	Podněty k vyšetřování.....	40
6.4	Počáteční úkony	40
7	Výzkum: Informovanost nových příslušníků PČR o problematice pravicového extremismu na území České republiky	42
7.1	Cíl praktické části.....	42
7.2	Formulace pracovních hypotéz	42
7.3	Metodika výzkumu	42
7.4	Charakteristika výzkumného souboru	43
7.5	Interpretace výsledků	43
7.6	Diskuse	47
7.7	Shrnutí.....	48
	Závěr	50
	Seznam použité literatury	51
	Seznam zkratk	52
	Seznam příloh:	53

Úvod

V naší společnosti je extremismus v současnosti hojně používaným pojmem. Jistě k tomu přispěla i migrační krize, která postihuje zejména západní Evropu, ale dotýká se i české společnosti. Lidé chápou extremismus velice úzce, zejména jako škodlivou, protizákonnou činnost, kterou nelze tolerovat. Obecně jej vnímají jako nápadné a nebezpečné činy, například žhářské útoky na ubytovny cizinců, fyzické útoky vedené proti občanům s odlišnou barvou pleti a podobně. Naproti tomu činy méně nápadné, avšak taktéž protiprávní, páchané extremisty jsou lidmi leckdy tolerovány a ne tak striktně odsuzovány a vnímány jako extremistické. Jde například o rozšiřování tiskovin či CD nosičů s rasovým podtextem a podobně. Avšak lhostejnost či dokonce sympatie určité části společnosti s jakoukoli formou extremistických projevů je potřeba chápat jako určitý závažný protispolečenský jev, který může vyústit v sociální konflikty či politickou nestabilitu.

Po celém světě, naši zemi nevyjímaje existuje mnoho nejrůznějších extremistických organizací, skupin nebo hnutí a často bývá velmi složité určit, kdo je extremistou a kdo není, protože hranice mezi extremismem, radikalismem a normalitou je velmi široká a nejasně formulovatelná. Přesto musí existovat mechanismus, jakým detekovat, identifikovat a prokázat společenskou závadnost, či nebezpečnost těch aktivit a postojů, které jsou pro demokratickou společnost nebezpečné. Tímto mechanismem musí být hranice, kterou určuje skutková podstata trestného činu.¹

Bakalářská práce řeší problematiku pravicového extremismu. Popisuje základní pojmy daného tématu, rozdělení pravicových hnutí a uskupení působících v současnosti v ČR, uvádí vybraná historická fakta potřebná ke komplexnějšímu náhledu na pravicový extremismus. Popisuje a analyzuje základní symboliku pravicového extremismu. Věnuje se trestné činnosti páchané pravicovými extremisty, s níž je možno se setkat v policejní praxi a rozebírá postupy Policie ČR při jejím odhalování a objasňování. Součástí práce je i dotazníkové šetření, které je zaměřeno na zmapování informovanosti nových příslušníků PČR o problematice pravicového extremismu na

¹ KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2011. 136 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-103-0. str. 4

našem území. Smyslem práce je osvětlit danou problematiku pro její další možné využití příslušníky Policie ČR v praxi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce:

Cílem BP je popis aktuální pravicově extremistické scény v ČR a přiblížení její symboliky. Na základě studia pramenů budou analyzována ideová východiska pravicového extremismu, jako je italský fašismus, který kladl důraz na totalitní stát a státní korporativismus, německý nacismus, který vycházel z rasismu, antisemitismu a ze sociální demagogie.

Dále bude specifikován postup PČR při odhalování a objasňování trestné činnosti pravicových extremistů. Informovanost policistů o problematice PEX je dalším z předmětů zkoumání této bakalářské práce. Pomocí empirického šetření bude vytvořen vzorek vhodný pro následnou analýzu informovanosti policistů, frekventantů základní odborné přípravy, o problematice PEX v ČR.

2 Vymezení základních pojmů

Nejprve bude potřeba vymežit, co vlastně rozumíme pod pojmem extremismus a radikalismus. Rovněž bude věnována pozornost rozdílu mezi pravicovým extremismem a extrémní pravíci. Bude představena i základní ideologie, ze které pravicový extremismus vychází, přejímá ji a přizpůsobuje ji svým cílům a záměrům. Pravicoví extremisté směřují svou činnost, dle svého mínění, ke zlepšení kvalit společnosti, v níž žijí. Proto velice často používají výrazy jako národ, rasa či stát. Z povahy hlavních ideologií jako jsou fašismus a nacismus vyplývá přesvědčení o jejich vlastní nadřazenosti nad ostatními, kterou dávají svými projevy najevo. Pro pravicový extremismus obecně je typické prosazování autoritářského společenského zřízení v čele se silnou osobností, jakéhosi novodobého „vůdce“. Netoleruje odlišnosti a individualitu, ať již se jedná o odlišnost různých ras či různý pohled na společenské uspořádání. Toto je výrazným rysem všech pravicových hnutí a uskupení. Nejtypičtějšími formami pravicového extremismu jsou rasismus, antisemitismus a nacionalismus se svými modifikacemi fašismus, neofašismus, nacismus a neonacismus.²

2.1 Extremismus a radikalismus

Původní význam slova „extrém“ pochází z latinského *extremitas*, tj. nejzazší obvod, konec, tedy okraj a v přeneseném smyslu krajnost, okrajovost ve významu přehnanosti, přemrštěnosti.³

Při zkoumání fenoménu extremismu narážíme na značnou terminologickou nejednotnost, která znesnadňuje jeho vymezení a odlišení od takových pojmů, jako je radikalismus, ultralevice, ultrapravice, krajní pravice, krajní levice, autoritářství, fundamentalismus a islamismus, populismus, terorismus a antisystémovost. Zejména se nedaří v obecnější rovině od sebe odlišit extremisty a radikály. Částečně i proto, že extremismus je obvykle definován právě za pomoci pojmu radikalismus, který na rozdíl

² CHMELÍK, J a kol. *Extremismus*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 16.

³ DANICS, Š a TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. s. 16.

od extremismu má svoji tradici v rámci politického myšlení, ale i širší užití a význam.⁴

Z hlediska teorie extremismu jsou základními variantami, resp. směry pravicový extremismus a levicový extremismus. Pravicový extremismus je obranně antiindividualistický, neguje základní demokratický axiom fundamentální lidské rovnosti a je zaměřený proti liberálům a demokratickým silám a produktu jejich vývoje – demokratickému ústavnímu státu. Na místo principu stejných politických práv pro všechny by měl nastoupit politický řád, který by institucionalizoval fundamentální nerovnost lidí zakládající se na původu, výkonu, národním, etnické nebo rasové příslušnosti.

Výše je naznačeno, že u pravicového extremismu nepřetrvává žádná ideologická jednota, ale objevují se u něj rozdílné projevy nacionalistických, rasistických a antisemitských prvků. Převládá názor, že příslušnost k etniku, národu nebo rase určuje hodnotu lidí.⁵

Pojem „radikál“ pochází z latinského radicalis, od radix – „kořen“. Tímto přídavným jménem se původně označovala odvozenost od něčeho, popř. se tím poukazovalo na kořeny dané věci. Jednoznačně se jím popisovala podstata věci. Postupně se význam posouval do přenesené polohy, ke konstatování, že věc vyrůstá z nějakých základů, z kořenů, z fundamentu.

V politice je radikalismus užíván v širším kontextu a nemusí vždy označovat krajní opozici v rámci pravo-levého názorového spektra. Politický radikalismus sloužil k označení boje demokratů, republikánů, socialistů proti panství šlechty za změnu společenského systému.

Radikalismus vede své stoupence k tomu, aby stávající „status quo“ podrobili zásadní změně. Na základě toho lze radikalismus vnímat jako politický postoj obhajující fundamentální změny v existujícím politickém, ekonomickém a sociálním pořádku, který se opírá o kořeny považované za základní hodnoty. Jeho smyslem je přizpůsobit budoucí stav společnosti těmto hodnotám za použití přiměřených prostředků, které jsou

⁴ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. s. 9.

⁵ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014.s.15-16

nutné k tomu, aby bylo tohoto stavu dosaženo, přičemž by byl tento stav dlouhodobě životný a stabilní.

Rozdíl mezi politickými extremisty a radikály tedy spočívá v tom, že zatímco extremisté neváhají použít k realizaci svých programových cílů i násilí, radikálové užívají všechny dostupné legální prostředky, přestože se některé nacházejí na samém okraji ústavního rámce.⁶

Toto je ovšem velice široké a volné vymezení, protože za určitých podmínek by mohl být extremistou či radikálem nazván každý. Vhodnější by bylo používat pro pravicový extremismus pojmy jako rasismus, antisemitismus nebo fašismus či neonacismus. Užívání pojmu extremismus je ale v naší společnosti natolik vžitě, že bude používán i zde. A protože tato práce je odborně zaměřena na pravicový extremismus z pohledu policejní praxe, bude se držet definice Policie ČR. Ta definuje extremismus jako protiprávní činnost, vycházející zejména z politických, rasových, etnických, sociálních, náboženských, jazykových, ekologických a ekonomických pohnutek, která je namířena proti základním lidským a politickým právům a svobodám, demokratickým základům státu, svrchovaností a územní celistvosti státu.⁷

2.2 Pravicový extremismus, extrémní pravice a krajní pravice

V rámci společenských věd a teorie extremismu nepanuje mezi autory shoda v tom, kdy je vhodné použít adjektivum *extremistický* nebo *extrémní*, pro označení subjektů či ideově politických pozic. Tento nešvar se bohužel projevuje i v bezpečnostních materiálech evropských demokratických států, včetně Evropské unie. To znamená, že není jasno v tom, kdy máme hovořit např. o pravicovém extremismu nebo extrémní pravici. Jak uvádí Štefan Danics, pravicový extremismus vyjadřuje určitý směr extremismu, který má antidemokratický obsah. Naproti tomu extrémní pravice sice odkazuje ke krajní pravicové pozici, ale nemusí se jednat o antidemokratickou pozici, respektive opozici. Neměli bychom tedy zaměňovat antipostoj na základě „cizí“ politické ideologie, který demokracii kritizuje s cílem ji odstranit, za antipostoj krajní pozice v rámci politického názorového spektra, který také

⁶ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. s. 21.

⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č.94 ze dne 24. června 2010. s.1.

demokracii kritizuje, nehodlá ji však odstranit, ale vylepšit.⁸ Toto vymezení považuji za výstižné, a proto se ho bude držet i tato práce.

Objevují se i případy, kdy se místo adjektiva *extrémní* používá adjektivum *krajní*, které slouží pro zvýraznění pozice politických stran (častěji než hnutí či skupin) na okraji politického spektra. Nemá totiž na rozdíl od adjektiva *extrémní* negativní normativní zatížení.⁹ Při popisu politických stran bude v této práci používán rovněž i termín *krajní pravice*.

2.3 Rasismus

Rasismus je teorie i ideologie hierarchizující sociální skupiny na základě etnického klíče. Tato teorie tvrdí, že odlišný vývoj různých lidských ras a etnik, podmíněný geografickou diverzitou, determinuje schopnosti a vlastnosti jejich jednotlivých příslušníků. V praxi pak tato teorie v řadě případů vedla (či vede) k rasové segregaci, veřejnoprávní či soukromoprávní diskriminaci či ve výjimečných případech i k pokusům o vyhlazení nepřátelských skupin. Jedná se o názor o nerovnosti ras, obvykle v souvislosti s nadřazováním některé z nich.¹⁰ Toto je jeden ze základních prvků pravicového extremismu. Rasismus je základním východiskem odrůd pravicového extremismu a je založen na ideologii vycházející z biologické teorie zdůrazňující význam rasových znaků a rozdílů mezi rasami. Podstatu člověka spatřuje především v těchto znacích. Vychází z přesvědčení o nadřazenosti „bílé rasy“ (často užší skupiny jejich příslušníků) nad ostatními druhy „méněcenných ras“, o její předurčenosti k nadvládě.¹¹

2.4 Xenofobie

Xenofobie je často spojována s různými formami rasismu a nacionalismu jako jejich původní jev. Rozumíme jí strach z cizího a neznámého (z řeckého *xénos* = cizí, přichozí, cizinec a *fóbos* = strach, bázeň, úzkost). Může mít nejrůznější podobu, od živelných a více méně nespecifikovaných projevů a obav z něčeho neznámého až po cílené a specifikované projevy odporu a odmítání určitých jedinců nebo celých

⁸ DANICS, Š a TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. s. 17-18.

⁹ DANICS, Š a TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*.. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. s. 18

¹⁰ KALAMÁR, Štěpán et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 37

¹¹ CHMELÍK, J a kol. *Extremismus*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 26

etnických skupin. Xenofobie je většinou založena na fixní (nezdůvodněné) a umělé představě a nikoliv na skutečném nebezpečí či ohrožení, které by bylo možné přesně, exaktně definovat. Jde o dohady, smyšlené či nadměrně zveličené obavy z domnělého a neexistujícího nebezpečí či ohrožení jedinců či celých skupin lidí.¹² Nejčastějším projevem je odpor vůči občanům jiné barvy pleti, jiné národnosti, jazyka, kultury, projevující se nepřátelstvím vůči cizincům, imigrantům, uprchlíkům apod. Jde o obecný termín užívaný pro charakterizování různých projevů extremismu.¹³

2.5 Antisemitismus

Antisemitismus je nepřátelství nebo předpojatost vůči Židům jako představitelům židovského náboženství – judaismu, etnické skupině nebo rase. Přestože samotné slovo antisemitismus odkazuje ke všem semitským národům, je tento termín používán většinou pro označení nepřátelství vůči Židům. Je to nenávistná ideologie, která může mít různé projevy, od osobní nenávisti, diskriminaci až k institucionalizované násilné perzekuci.¹⁴ Vyvrcholením antisemitismu bylo vyvražďování evropských Židů v průběhu druhé světové války, k němuž kromě německých nacionálních socialistů přispěly i některé kolaborantské režimy okupovaných či satelitních zemí Třetí říše. Důležitou součástí moderního antisemitismu se stala tzv. „osvětimská lež“, která spočívá v popírání či relativizování existence holocaustu, plynových komor či koncentračních táborů.¹⁵

Antisemitismus je od svého vzniku rovněž úzce spjat s teoriemi spiknutí, které tvrdí, že Židé (většinou prostřednictvím zednářských lóží) negativně ovládají a řídí chod světa.¹⁶ Tuto teorii využívají nacionalisté i neonacisté v řadě zemí.

2.6 Nacionalismus

Pro účely výzkumu pravicového extremismu je možné přijmout definici, v níž je nacionalismem chápán postoj, který přesahuje legitimní lásku k vlastní zemi, činí vlastní národ nejvyšším smyslem bytí a požaduje úplné postoupení jednotlivce pro tento

¹² MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Vyd. 1. Brno: Barrister&Principal, 2003 s. 62.

¹³ CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Vyd. 1. Praha : Linde, 2001. s.10.

¹⁴ KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 9.

¹⁵ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Vyd. 1. Brno: Barrister&Principal, 2003.s. 61.

¹⁶ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Vyd. 1. Brno: Barrister&Principal, 2003.s. 62.

národ. S nacionalismem se pojí přehnaný nárok na spoluúčast, arogantní exkluzivitu a pocit převahy nad ostatními národy. Takový nacionalismus se staví nepřátelsky vůči sblížování mezi národy a může vést k rasové nenávisti a xenofobii. Z hlediska českého prostředí je potřeba zdůraznit i zaměření a vymezení českého nacionalismu vůči německví či pangermanismu, často ve spojitosti s tzv. „všeslovanskou vzájemností“ (panslavismem). Pro extrémní a fanatický nacionalismus se používá rovněž termínu šovinismus.¹⁷

2.7 Fašismus, nacismus a neonacismus

Tyto tři směry spolu ideologicky úzce souvisí a v některých bodech se vzájemně prolínají, proto jsou zde uvedeny společně. Ideově vychází všechny tři z nacionalismu v jeho krajní podobě a principu vůdcovství.

Pojem fašismus vznikl z latinského *fascēs*, či italského *fasci*, což znamená sjednocení, svazek prutů.¹⁸ Tento svazek prutů, do něhož byla vetknuta sekera, měli italští fašisté ve svém znaku.

Fašismus je extrémní forma antidemokratického nacionalismu požadující totalitní vládu. Zrodil se ze sociální a ekonomické nespokojenosti po první světové válce a odmítání výsledků Versailleské smlouvy z roku 1919. Vítězství ve válce nepřineslo Itálii žádné zlepšení hospodářské situace a jen málo územních zisků. V roce 1921 založil Benito Mussolini původní fašistické hnutí a v roce 1922 zavedl téměř diktátorskou vládu.¹⁹ Jde o nacionálně šovinistické hnutí s diktátorskou formou vlády. Využívá korporativní, nacionalistická a protidemokratická východiska, získává oporu ve všech sociálních vrstvách, zejména v době politických krizí (frankismus ve Španělsku ozn. jako fašismus horních vrstev, hitlerismus v Německu ozn. jako fašismus středních vrstev a peronismus v Argentině jako fašismus nižších vrstev) V praxi vyústil v agresivní politické akty a terorismus, útočné války a genocidu.²⁰ V současné době můžeme vidět úsilí o obnovení korporativních forem fašistické diktatury, či tendence k dosažení fašistických cílů násilnými metodami. Tyto tendence nazýváme neofašismem.²¹

¹⁷ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister&Principal, 2003. s. 58

¹⁸ KOLEKTIV AUTORŮ, *Ilustrovaná encyklopedie*. sv.1. Praha: Encyklopedický dům, 1995. s. 345.

¹⁹ HUGHES, J. *Velká obrazová všeobecná encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 1999. s. 362.

²⁰ KOLEKTIV AUTORŮ, *Ilustrovaná encyklopedie*. sv. 1. Praha: Encyklopedický dům, 1995. s. 345.

²¹ KOLEKTIV AUTORŮ, *Ilustrovaná encyklopedie*. sv. 2. Praha: Encyklopedický dům, 1995. s. 328.

Fašismus v Itálii postrádal protižidovské tendence. Naproti tomu nacismus (zkrácený název pro nacionální socialismus), který vznikl v Německu a fašismem se inspiroval, byl zaměřen mnohem více nacionalisticky, protibolševicky a protižidovsky.

Nacismus vychází z vypjatého nacionalismu, rasismu a některých prvků socialismu (kolektivismus, sociální demagogie). Podle nacismu je činitelem historického pokroku konflikt mezi vyšší a nižší rasou a nadřazenost árijské rasy. Nacismus absolutizuje ve vnitřní politice moc státu a vůdce, odmítá demokracii, likviduje občanská práva a svobody, nastoluje totalitarismus. V duchovní sféře klade důraz na iracionalitu a psychologii davu. Ve vztazích k ostatním národům je nadřazený a agresivní.²²

V Německu si Nacionálně socialistická dělnická strana (NSDAP), užívající násilí a zastrašování, získala popularitu díky hospodářské krizi a v roce 1933 se dostala k moci. Její vůdce Adolf Hitler zrušil ústavu a zavedl diktaturu. Následně byli ze všech vládních funkcí odstraněni všichni Židé. Hitler společně s Mussolinim pomohli fašistické falanze ve Španělsku převzít moc. Hitlerova expanzivní politika vedla k vypuknutí druhé světové války a ke genocidě evropských Židů.²³

Neonacismus potom vznikl po druhé světové válce a přímo navazuje na myšlenky nacismu, který se pokouší rehabilitovat. Neonacisté proklamují zejména nadřazenost bílé rasy, vlastní národní identitu, usilují o white power hnutí, tj. hnutí bílé síly, o oživení rasových střetů. Hlavními nepřáteli neonacistů jsou imigranti, komunisté, liberálové, Cikáni (Romové), homosexuálové, a především Židé. Rozdíl mezi neonacismem a klasickým nacismem je v časovém vymezení (nacismus vznikl ve 30. letech 20. století, neonacismus po druhé světové válce) a odklon od pangermanismu a tezí o vyvolenosti německého národa.²⁴

²² KOLEKTIV AUTORŮ, *Ilustrovaná encyklopedie*. sv. 2. Praha: Encyklopedický dům, 1995. s. 307.

²³ HUGHES, J. *Velká obrazová všeobecná encyklopedie*. Praha: Svojtka & Co., 1999. s. 362.

²⁴ KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 28 – 29.

3 Symbolika užívaná pravicovými extremisty

Symbol lze zjednodušeně chápat jako znak, který má pro ty, co jej přijímají, určitý širší význam než pouze jeho původní podobu. Pro extremisty mají symboly specifický význam, protože výrazně pomáhají upevnit jejich kolektivní identitu a vyjadřují jejich mocenské ambice. V prostředí demokratické společnosti se stává symbol velmi důležitým pojítkem mezi těmi, kteří znají jeho význam a vyjádřením vlastního přesvědčení navenek.²⁵

Je potřeba zde zmínit, že v platném českém právu neexistuje žádný seznam zakázaných symbolů (na rozdíl třeba od Německa). Proto je potřeba při posuzování užití toho kterého symbolu přihlídnout k okolnostem, za kterých byl použit. Nelze například trestně stíhat užívání hákového kříže pro potřeby natáčení filmu apod. Dále je třeba připomenout, že v současné době vznikají symboly nové, vycházející například z runového písma, nebo kombinující části několika původních nacistických symbolů. V těchto případech bude nezbytné přizvat soudního znalce.

Popisovat zde všechny známé symboly užívané pravicovými extremisty by bylo nad rámec rozsahu této práce. Budou zde proto uvedeny základní prvky, z nichž tyto symboly vycházejí a jejich charakteristiku, okolnosti vzniku a podobně. Nejznámější a nejčastěji používané symboly české pravicové scény pak budou součástí přílohy této práce.

Nejprve je potřeba si uvědomit, že většina těchto symbolů má úzký vztah k fašismu, nacismu a období Třetí říše. Řadu z nich zejména neonacisté převzali beze změn tak, jak je používal nacistický stát.

3.1 Symbolika barev

Barvami typickými pro složení hlavních nacistických vlajek a praporů jsou rudá (červená), bílá a černá. Jednalo se o barvy převzaté ze symboliky druhé, tzv. Bismarckovy říše z let 1871 – 1918, čímž nacisté deklarovali svou historickou vazbu na ni. Soudobí neonacisté užívají tyto barvy v různých kombinacích i v současnosti jako

²⁵ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reproprint, a.s., 2006. s. 3.

vyjádření odporu ke stávajícímu pořádku, jako ocenění německví (příp. árijství) a jako výraz snahy nastolit novou říši.²⁶ (viz příloha č. I.)

Červená barva je obecně symbolem prolité krve a vnímají ji tak i současní neonacisté. Je rovněž symbolem pokrevního svazku mezi členy hnutí, který symbolizuje jejich sounáležitost a výlučnost. Podle Adolfa Hitlera značila rudá barva socialistické myšlenky jeho hnutí, bílá pak nacionalistické.

Bílá v dnešní době představuje především symbol bílé rasy, která je nadřazena ostatním. Projevuje se to i v pojetí neonacismu jako hnutí „bílé síly“ (White Power) a v hudební scéně vázané na neonacismus, tj. v „hudbě bílé síly“ (White Power Music)²⁷

Černou barvu si italští fašisté v době svého vzniku zvolili za dominantní barvu svého hnutí (především stranických košil) a stala se obecně symbolem šířícího se fašismu. Jako elitní barvu ji přejali i nacisté. Sehrála důležitou úlohu ve vyznění uniform Hitlerjugend. Nejznámější se však stala v souvislosti s rozsáhlým použitím u jednotek SS, které samy sebe označovaly jako „Černý sbor“ (Das schwarze Korps, což byl i název periodika SS). Neonacisté pak navázali na tyto tradice v užívání černé barvy a ta se dnes objevuje i na jejich vlajkách, nášivkách a logech. Specifické užití má u tzv. svobodných nacionalistů (označení pro soudobou decentralizovanou neonacistickou scénu), kde je někdy interpretováno jako vyjádření smutku nad existencí stávajícího demokratického systému a současně odporu vůči němu.²⁸

Hnědá byla barvou, která se stala identifikačním symbolem nacistů pravděpodobně díky rozhodnutí ze schůzky předáků NSDAP v roce 1924 a volbě uniform pro SA. V roce 1925 byla určena oficiální barvou NSDAP. Soudobí neonacisté se různými hesly hlásí k hnědé tradici NSDAP i nyní, současně je však hnědá barva užívána i antifašisty v různých souvislostech k diskreditaci nacismu a neonacismu.²⁹

²⁶ KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 50 – 51.

²⁷ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 17.

²⁸ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 17.

²⁹ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 16.

Naproti tomu extremisté z postsovětské zóny využívají černo-žluto-bílou trikolóru. Barvy jsou odvozeny z carské imperiální vlajky, která byla černo žlutá, přičemž barvy symbolizují černého ruského dvouhlavého orla na žlutém poli. Bílá je symbolem zbroje Svatého Jiří – patrona Ruska.

3.2 Runová symbolika

Runy (runové znaky) mají svůj původ ve starogermánské abecedě Futhark z předkřesťanské doby. V nacistickém prostředí byly využívány v souvislosti se snahou nacistů navázat na starogermánské kořeny, což se projevovalo i silnou oblibou starogermánské mytologie (zvláště u jednotek SS, kde mytologický charakter razili jejich velitel Heinrich Himmler). Silnou inspiraci pro využití run čerpali nacisté u rakouského mytologa Guida von Lista (1848–1919).³⁰

Run je celá řada a většinu z nich používali jednotky SS ať již jako označení divizí Waffen SS, součást uniforem či při jiných příležitostech. Uvedu zde popis několika nejznámějších run, které jsou používány současnou pravicově extremistickou scénou. (viz příloha č. II.)

Hakenkreuz – hákový kříž, svastika byl pohanský germánský znak Donnera (Thora), boha hromu. Velmi podobný symbol běžně nacházíme v hinduistické kultuře, kde však ramena směřují vlevo. Hinduistická legenda uvádí, že reverzní (obrácená) svastika přináší svému strůjci neštěstí.³¹ Pravotočivá svastika byla v 19. století používána různými okultními spolky, posléze se stala symbolem nacionalismu a árijství. Byla použita ve statické poloze i během první světové války na některých německých letounech. Po válce používaly svastiku jednotky Freikorpsu, převzala ji NSDAP jako svůj symbol a po uchopení moci nacisty se svastika stala oficiálním národním symbolem. V německém prostředí byla svastika užívána v černé barvě, zpravidla v bílém kruhu na červené vlajce. V satelitních fašistických státech mohla mít i jinou barvu – modrou statickou svastiku v bílém poli používalo finské letectvo (1918-1944), zelenou pak protektorátní Strana zeleného hákového kříže.³²

³⁰ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 25.

³¹ LUMSDEN, Robin. *SS realie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 35.

³² MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 22.

Sonnenrad – sluneční kruh. Typ svastiky se zaoblenými rameny rovněž používaný v nacistickém Německu. Užívala jej jako svého označení i V. pancéřová divize SS „Wiking“ složená z dobrovolníků severských zemí a některé další jednotky. Svastika je patrně ten nejznámější symbol nacismu a jako takový je využíván i soudobými neonacisty. Totéž platí i pro symbol slunečního kruhu. Často jsou v neonacistických materiálech tyto symboly začleněny do kontextu dalších symbolů a zobrazení. Soudobí neonacisté se snaží použití svastiky často zdůvodnit vazbami na jeho význam mimo sféru nacismu, jde však jen o snahu zakrýt jejich návaznost na německý nacismus.³³

Sig-Rune – patrně nejznámější runa, známá též jako Siegrune. Byla symbolem vítězství a síly. „Kolem roku 1932 příslušník SS Walter Heck nakreslil Sig-runy jednu vedle druhé. Tím vytvořil jedinečné „SS-Runen“, které se od té doby začaly používat jako symbol celé organizace.“³⁴ Současní neonacisté používají vyobrazení jedné nebo dvou Sig-Runen jako odkaz na tradici jednotek SS.

Odal-Rune – symbolizovala příbuzenství a rodinu. Byl to znak Rasového a osídlovacího úřadu SS, se zahnutými dolními rameny potom znak 7 SS. Gebirgsdivision „Prinz Eugen“. Tato divize bojovala jako poslední v Evropě ještě v květnu po skončení války. Její hojné užívání neonacisty odkazuje i na tuto skutečnost. V současnosti je vyjádřením dědictví po nordickém a nacistickém odkazu.³⁵

Leben-Rune – runa života. U starých germánů symbol života, v nacistickém Německu byla užívána v materiálech SS jako symbol pro narození. Leben-Rune byly i symbolem občanského sdružení Národní aliance, které v ČR existovalo v letech 1998-2001 a jehož aktivními členy byla i řada neonacistů.³⁶

Todes-Rune – runa smrti byla příslušníky SS využívána pro označení smrti. V tomto významu je častá i v symbolice soudobého neonacismu.³⁷

³³ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 23.

³⁴ LUMSDEN, Robin. *SS realie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 35.

³⁵ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 26.

³⁶ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 26.

³⁷ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 27.

Wolfsangel – vlčí hák byl původně pohanským talismanem s magickou silou odhánějící vlky. Jako symbol jej v 15. století používali rolníci v období povstání proti žoldákům německých knížat. I z tohoto důvodu byl později považován za symbol svobody a nezávislosti.³⁸ Na konci války se stal symbolem jednotek Werwolf, jež měly pokračovat v záškodnickém boji po skončení války. V této souvislosti je využíván i neonacisty, kteří sami sebe považují za pokračovatele těchto jednotek. V různých podobách bývá začleněn do symboliky neonacistických organizací a i v současnosti se těší velké oblibě.³⁹

Tyr-Rune – známá také jako „Teiwaz, či Kampf-Rune (Runa bitvy), byla pohanským znamením Tyra, boha války a také symbolem vůdcovství v bitvě. Běžně je příslušníci SS používaly místo křesťanského kříže k označení hrobu. Tyr-Rune na levé paži označovala absolventa SS-Reichsführerschule, která vychovávala důstojníky SS. Později byla označením specialistů Hlavním úřadě SS pro doplňování, evidenci a výcvik). Nachází užití i v soudobém neonacismu.⁴⁰ Tato runa byla i součástí loga oděvní značky Thor Steinar. (viz příloha č. V.)

Ger – Rune – byla symbolem společného ducha.⁴¹ Tato runa byla rovněž součástí loga oděvní značky Thor Steinar. (viz příloha č. V.)

3.3 Další nacistické a jiné symboly

Totenkopf – smrtihlav byl jedním z hlavních symbolů SS. (viz příloha č. I. a VI.) Lebka byla vybrána jako přímé a emocionální spojení s minulostí a zvláště pak s přihlédnutím na tradice elitních vojenských jednotek císařství. Během první světové války ji používaly úderné oddíly, plamenometné jednotky i rodící se tankové prapory. Po válce ji používaly na helmách či autech jednotky Freikorps. Původní lebka s kostmi ležícími v pozadí hleděla vpřed a neměla spodní čelist. Takovou lebku začaly nosit jako elitní odznak v roce 1934 nové tankové jednotky. Velení SS pak vymyslelo svůj jedinečný vzor umrlčí lebky se spodní čelistí, který byl používán až do zániku SS v roce 1945.⁴² Smrtihlav je populární mezi neonacisty dodnes. Příkladem může být lebka ve znaku teroristické organizace Combat 18 (militantní odnož hnutí Blood & Honour viz

³⁸ LUMSDEN, Robin. *SS reálie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 35.

³⁹ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 28.

⁴⁰ LUMSDEN, Robin. *SS reálie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 35.

⁴¹ LUMSDEN, Robin. *SS reálie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 35.

⁴² LUMSDEN, Robin. *SS reálie*. Překlad Josef Hegner. Vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. s. 32.

příloha č. IV). Je však třeba říct, že je používán i mimo pravicovou scénu, zejména pro svůj efektní vzhled (různé motorkářské gangy, fanoušci heavy metalu a podobně).

Nacistická orlice – jeden z výsostných znaků Říše. (viz příloha č. IV). Orlici se svěšenými křídly jako heraldický symbol používal již kolem roku 800 Karel Veliký. S orlicí s rozepjatými křídly se můžeme setkat v průběhu dějin německého národa poměrně často. Nacisté používali obě varianty orlice. Ta hleděla vpravo a ve spárech držela dubový věnec s hákovým křížem. Varianta s rozepjatými křídly byla součástí všech vojenských a polovojenských uniforem Třetí říše, jako nášivka se nosila nad pravou kapsou blůzy a na čepici nad tradiční německou kokardou. SS používaly modifikovanou variantu orlice (jiné zakončení křídel), která byla nošena na levém rukávu. Na původní význam v nacistické éře navazuje její užití v soudobém neonacismu, přičemž nacistická orlice je často zakomponována do různých šířeji zaměřených zobrazení. Užívá se především v černé barvě na bílém podkladě, v bílé barvě na černém podkladě, ale i v dalších barevných kombinacích. Neonacisté využívají ve své propagandě jednak původní nacistické orlice, kdy je například hákový kříž zakryt jinou kompozicí, ale i orlice jiné. Jde například o běžné národní symboly, jako jsou moravská či slezská orlice.⁴³

Železný kříž – měl pro nacismus i neonacismus význam jako symbol prestiže a hrdinství (viz příloha č. IV). Jako vyznamenání jej začal udělovat v roce 1813 král Fridrich Wilhelm III. v Prusku. Tvar vychází z tlapatého kříže používaného Řádem německých rytířů. V období Třetí říše měl uprostřed umístěn hákový kříž. Železný kříž je používán v současnosti jak v pravicově orientované scéně, tak i lidmi zcela mimo tento okruh. Kupříkladu jej na svých letounech používá jako výsostné označení současná německá Luftwaffe (samozřejmě bez svastiky uprostřed). Je skutečností, že železný kříž (někdy i v kombinacích s různými symboly) bývá využíván jako symbol některými neonacisty, a to i bez hákového kříže či jiných symbolů. Menší neonacistická organizace Iron Cross (anglicky železný kříž) působí v současnosti i v ČR, mj. při pořádání koncertů, a užívá tento symbol. Bez hákového kříže je však často železný kříž na oblečení a jako doplněk užíván i pro svůj efektní vzhled bez toho, aby jeho tím jeho nositel explicitně vyjadřoval vazbu na nacismus či neonacismus (příkladem může být

⁴³ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 24.

symbolika některých neideologických tzv. motorkářských gangů či symbolika ve skejtáckém prostředí).⁴⁴ S ohledem k výše uvedené skutečnosti jej nelze v provedení bez hákového kříže označit jako závadový symbol.

Ozubené kolo – Zahnrad, je používáno v neonacistickém prostředí, jako symbol sepletí nacionálního socialismu s prací. (viz přílohy č. II., IV. a V) Vychází to z jeho použití coby součást symboliky Německé pracovní fronty (DAF). V současnosti je častým symbolem „svobodných“ či „autonomních“ nacionalistů. Je významnou součástí symboliky Hammerskins. V ČR je ozubené kolo začleněno do symboliky Národního odporu, Dělnické strany a dalších. Je potřeba připomenout, že ozubené kolo používají i stoupenci jiných proudů, včetně krajní levice.⁴⁵

Triskele – název pochází z řeckého slova trojnohý. Vzniknul patrně v různých kulturách a znamenal buď symbol slunce anebo byl označením pro určité trojice například voda – země – nebe u Keltů. (viz příloha č. IV) Symbol používala 33. SS Freiwilligen Grenadier Division „Langemarck“ tvořená vlámskými kolaboranty nebo např. Afrikánské hnutí odporu, které v Jihoafrické republice bojovalo za udržení apartheidu. V současné době je triskele zřejmě i nejčastěji používaným symbolem mezinárodní neonacistické organizace Blood & Honour. Jako symbol je však hojně využívána i bez vazby na neonacismus, např. v esoterice.⁴⁶

Keltský kříž – je symbolem, o jehož původním významu se vedou i mezi odborníky spory. Objevuje se v průběhu prvního tisíciletí našeho letopočtu v keltské civilizaci a bývá interpretován např. jako symbol keltských kněží či jako symbol pocházející z počátků křesťanství v Irsku i dalších zemích s keltským obyvatelstvem. V tomto pojetí má znázorňovat opírání se světa o křesťanský kříž. Jiné výklady popisují kruh jako původní keltský měsíční symbol, přes který svatý Patrik znázornil křesťanský kříž a tím spojil druidské tradice s křesťanstvím. Interpretací je však celá řada. Po druhé světové válce začal u některých ultrapravicových uskupení keltský kříž nahrazovat zkompromitovanou svastiku (např. byl znázorňován v pařátech nacistické orlice namísto

⁴⁴ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboły používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 23 – 24.

⁴⁵ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboły používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 32 – 33.

⁴⁶ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboły používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 30.

hákového kříže) a současně symbolizovat nordickou a árijskou jednotu.⁴⁷(viz příloha č. IV.).

V pravicově extremistickém prostředí má keltský kříž představovat společné kulturní dědictví nordické bílé rasy. V tomto smyslu je užíván i soudobými neonacisty. Keltský kříž začal být užíván jako jeden z nejčastějších symbolů i v rasistické části skinheadske subkultury (včetně neonacistických skinheads). Byl využit i v symbolice neonacistické teroristické organizace Combat 18. Keltský kříž je však v současnosti v různých podobách používán i mimo neonacistickou či krajně pravicovou scénu, Slouží převážně jako symbol přihlášení se ke keltskému původu a k vyjádření identity keltských národů (Skotů, Irů, Velšanů atd.).⁴⁸

3.4 Symbolika čísel

Zde jsou vyjadřovány určité známé skutečnosti pomocí čísel. (viz příloha č. III) Ta mohou nahrazovat písmena abecedy, tvořící známé zkratky, např. **88** = HH = Heil Hitler (8 je pořadové číslo v abecedě pro H), iniciály – **18** = AH = Adolf Hitler. Dále takto lze vyjadřovat i jiné skutečnosti známé zasvěceným, např. **14** označuje 14 slov z věty amerického rasisty Davida Lanea. (We must secure the existence of our people and a future for white children – v překladu: My musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí.)⁴⁹ Tato číselná symbolika se potom může stát i součástí označení různých uskupení jako např. Combat 18. Jde o takzvanou zástupnou symboliku.

3.5 Identifikační symbolika

Příslušnost ke krajní pravici stoupenci pravicového extremismu prezentují také oblibou určitých oděvních značek, které se svým oděvním katalogem tomuto částečně i přizpůsobují např. Thor Steinar, Dobermans, Erik & Sons, Ansgar Aryan, Lonsdale, Dr. Martens. U nás se šije oblečení značek Nibelung, Grassel, Pagan Star, na Slovensku Eighty-Eight. Nošení oblečení těchto oděvních značek lze označit za identifikační symboliku. (viz příloha č. V.)

⁴⁷ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 30 – 31.

⁴⁸ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 32.

⁴⁹ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reprint, a.s., 2006. s. 38.

Zřejmě největší diskuse byly v poslední době vedeny o oděvní značce Thor Steinar, kterou zaregistrovala německá firma Mediatex GmbH v roce 2002. Symbol oděvní značky THOR STEINAR je tvarem složeným z dvou tradičních starogermánských run (Tyr-Rune a Gibor- -Rune, která je tvarově shodná s germánským symbolem Wolfsangel; z bočního pohledu se však může logo jevit i jako využití jedné či dvou Sig-Rune a Tyr-Rune – pak by se mohlo při přepisu do soudobé abecedy jednat o iniciály TS) a dvou teček⁵⁰ (viz příloha č. V.)

Uvedená oděvní značka se stala oblíbenou značkou v neonacistické scéně, přičemž přinejmenším její část jí může používat jako identifikační symbol a v tomto smyslu i jako zástupný symbol za tradiční nacistické a neonacistické symboly. Je často nabízena i v obchodech blízkých krajní pravici. Názvem i symbolikou Thor Steinar odkazuje k nordické mytologii, která je i důležitým ideovým zdrojem nacismu a neonacismu. Ovšem rozhodně ne každý stoupenec nordické mytologie je apriori neonacistou. Nošení či prodej oblečení se starým či novým symbolem Thor Steinar není apriorně vázáno na neonacismus či jiný směr extremismu.

Častá vikingská tematika u značky Thor Steinar bývá někdy dávana do souvislosti s V. divizi SS „Wiking“ z období druhé světové války, složené z evropských dobrovolníků (Vlámů, Valonů, Nizozemců, Norů, Dánů a Finů). V jejím čele stál Obergruppenführer a generál Waffen SS Felix Steiner. Oblečení se symbolem a logem Thor Steinar bylo nabízeno na legálním trhu s oděvy v Německu i v dalších zemích (včetně ČR) a oblečení s tímto logem si mohli a mohou pořídit lidé nejrůznějších politických názorů i apolitictí zákazníci.⁵¹

⁵⁰ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 60.

⁵¹ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006. s. 61.

4 Krajně pravicové politické strany a extremistická pravicová hnutí působící v ČR

Tato kapitola je věnována vybraným krajně pravicovým stranám a hnutím, které v současnosti působí v ČR. Pravicově extremistická hnutí působí více skrytě a v současnosti přenáší svou činnost především do prostředí sociálních sítí. Na rozdíl od politických stran, které jsou veřejně činné a snaží se o získání politického vlivu. Některá hnutí se nyní již neprezentují veřejně tak jako v minulosti. Zdaleka to ale neznamená, že jejich členové na své aktivity v rámci pravicového extremismu rezignovali. Na stránkách Svobodného odporu (Národní odpor, viz dále) je například možné si přečíst toto: „Ale ne vše je zřetelné hned na první pohled. To, že něco není vidět, ještě neznamená, že neexistuje. Národní odpor není mrtev, jen aktivně “dříme” a čeká, až opět nastane vhodná doba, aby znovu pozdvihl svůj prapor.“⁵²

4.1 Krajně pravicové politické strany

Dnes je patrná snaha neonacistů vstoupit do veřejného prostoru a v něm prosazovat vlastní politické názory. Poslední dekáda českého pravicového extremismu je charakteristická právě posunem politických zájmů krajní pravice na první pozici v žebříčku priorit. Tito lidé si uvědomili, že pokud chtějí prosadit své zájmy, je potřeba vystoupit z ústraní (hospod, soukromých večírků apod.) na světlo a oslovit veřejnost, získat další členy, tzn. do jisté míry se stát více přijatelným hnutím pro veřejnost, jak po vizuální stránce, tak po rétorické.

Výčet politických stran, které lze označit jako pravicově extremistické, není úplný. Zde jsou uvedeny strany, které jsou v současnosti aktivní na politické scéně v ČR. Není zde např. uvedena SPR-RSČ (Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa), která je sice tradiční pravicovou stranou, avšak její aktivita i vliv je mizivý. Rovněž zde nebudou uvedeny nové subjekty bez vlivu, vzniklé odštěpením či rozdělením stávajících politických uskupení. Naopak je zde uvedena populistická krajně pravicová strana Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD), která má v současné době jako jediná krajně pravicová strana zastoupení v poslanecké sněmovně.

⁵² SVOBODNYODPOR. *svobodnyodpor.info*. [Online] © 2018 [cit. 2018-01-15]

4.1.1 Dělnická strana sociální spravedlnosti

Politická strana Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS) je politický nástupce, Nejvyšším správním soudem rozpuštěné, Dělnické strany (DS). Předsedou strany je Tomáš Vandas. (viz příloha č. VI.)

Z hlediska pravicově extremistické scény je nejvýznamnějším subjektem Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS), která se profiluje do pozice politické reprezentace a zastřešení celé scény.

Ještě jako Dělnická strana byla dříve vůdčí subjekt naší pravicově extremistické scény. V letech 2008 a 2009 se jí podařilo do značné míry sjednotit rasisticky, xenofobně a nacionalisticky smýšlející skupiny v ČR. Svou radikalitou a anticiganistickou přímočarostí si získávala i příznivce v řadách protiromsky orientované veřejnosti. I přesto, že dlouhodobé snahy tohoto subjektu scénu zkonsolidovat jsou spíše neúspěšné, v jejích zejména regionálních strukturách jsou nadále zastoupeni zejména přední aktivisté či část bývalé členské základny Národního odporu. Tyto osoby si ponechávají relevantní vliv v rámci pravicově extremistické scény a tento je tak z velké části přenášen i na DSSS. Stejně tak lze tvrdit, že prostřednictvím DSSS je ze strany těchto aktivistů nadále šířena ideologie Národního odporu a pod záštitou strany je fakticky pokračováno i v aktivitách Národního odporu.⁵³

V současnosti je strana dost vyčerpaná dlouholetým a relativně neúspěšným působením. Předáci strany vědí, že jsou pod policejním drobnohledem a že už byli v minulosti odsouzeni. V tomto směru mají složitější pozici než subjekty nové. Nicméně by velmi rádi uspěli v jakýchkoli volbách a velmi rádi by se ocitli v parlamentu. V současné době lze tuto stranu považovat za vyhasínající politický subjekt. V parlamentních volbách v roce 2017 získala strana 10 402 hlasů, což je 0,20 %.⁵⁴ Tedy výsledek více než tristní. Určitou nadějí by mohly být personální změny. Například bývalý dlouholetý předseda Dělnické mládeže Erik Lamprecht se přesunul do vedení DSSS což pro stranu nepochybně představuje novou akční krev.

⁵³ Zpráva ÚOOZ SKPV PČR. Příloha č. 1 k č.j. ÚOOZ-80-4/ČJ-2013-290050 – Zpráva ÚOOZ SKPV PČR. Praha: 2013

⁵⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. [online]. © 2017 [cit. 2018-03-20].

4.1.2 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura

Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) je české politické hnutí, založené v první polovině roku 2015. Předsedou je Tomio Okamura. (viz příloha č. VI.)

Toto hnutí zde uvádím jako příklad populistické krajně pravicové strany. V současné době má jako jediná krajně pravicová strana zastoupení v Poslanecké sněmovně ČR, kde získala 22 křesel.

Strana sama sebe označuje za vlasteneckou, v programu prosazuje přímou demokracii, omezení imigrace, odvolatelnost politiků a vypsání referenda o vystoupení z EU. Cílem SPD je také zakázat propagaci a šíření islámu, posílit cizineckou policii nebo zpřísnit imigrační zákony, které by zavedly nulovou toleranci vůči ilegálním imigrantům.⁵⁵ V přistěhovalecké problematice má spolu s Národní demokracií na české politické scéně nejtvrďší rétoriku.

V zahraniční má SPD podporu například předsedkyně francouzské krajně pravicové Národní fronty, Marine Le Penové.

4.2 Pravicová hnutí v ČR

České militantní neonacistické hnutí je součástí „obecného“ neonacistického hnutí, jehož jiná část se přímo neprojevuje militantně (např. revizionistické intelektuální kruhy) a současně je navázáno na zahraniční struktury neonacismu a neonacistických militantů, což ovlivňuje jeho politiku a strategii. V domácím politickém spektru jsou militantní neonacisté propojeni (alespoň co do čerpání inspirace) i s částí nevyprofilované nacionalistické resp. jisté „panrasové“ bělošské rasistické scény, která se přímo nehlásí k nacistickému dědictví, podporuje však jistý společný boj bílé rasy či „bílých Evropy“ proti jiným rasám a imigrantům.⁵⁶

V současné době by se dalo říct, že pravicově extrémistická scéna je roztržštěná a názorově nejednotná. Činnost pravicových extremistů a zejména neonacistů byla, i díky úspěšné činnosti policie, dosti omezena a nyní spočívá v občasném pořádání koncertů White Power Music a různých výročních setkání. Ale jak již bylo uvedeno výše – v žádném případě tato činnost neustala úplně, ale přesouvá se

⁵⁵ SPD - SVOBODA A PŘÍMÁ DEMOKRACIE. Program *SPD - Svoboda a přímá demokracie* [online]. © 2017 Svoboda a přímá demokracie [cit. 2018-03-20].

⁵⁶ MAREŠ, M. et al *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky. Brno 2011

do prostředí sociálních sítí, kde vzniká velké množství tematických stránek. Ty mohou oslovit velmi početnou skupinu lidí po celém světě a v tom spočívá jejich nebezpečí. Uvedu zde několik významnějších subjektů působících v ČR.

4.2.1 Bohemia Hammerskins

Bohemia Hammerskins (BHS) jsou pobočkou mezinárodní organizace Hammerskins Nation. Programově se orientují na bělošský a panárijský rasismus a absorbovali i neonacistické prvky. Jedná se o jednu z nejmilitantnějších odnoží pravicových skinheads. V ČR dosáhli BHS největšího rozmachu koncem devadesátých let. Vydávali rasistické tiskoviny, nášivky a hudební nosiče, zaměřili se na pořádání srazů a koncertů vznikající české neonacistické hudební scény. V roce 2004 došlo k jejich částečné revitalizaci,⁵⁷ ale v současnosti není patrná žádná výraznější aktivita. (viz příloha č. VI.)

4.2.2 Blood & Honour Division Bohemia

Tato organizace byla založena v osmdesátých letech minulého století ve Velké Británii Ianem Stuartem Donaldsonem, zpěvákem skupiny Skrewdriver. Postupně vznikaly její národní divize a regionální sekce v řadě zemí (včetně ČR). (viz příloha č. VI.)

V České Republice vznikla Blood & Honour Division Bohemia (BHDB) především z aktivních příslušníků generace ultrapravicových skinheads. Z pražské části Blood & Honour Division Bohemia se koncem devadesátých let vydělil Národní odpor (NO), který v krátké době získal na scéně dominantní postavení a dodnes zůstává jednou z nejvýznamnějších neonacistických organizací v jinak heterogenním spektru⁵⁸

Období největšího rozmachu zažila BHDB na přelomu milénia. Pořádala koncerty a rozšiřovala tiskoviny s rasistickým obsahem. V nedávné době se aktivovala buňka Blood&Honour Division Bohemia i její militantní teistická odnož Combat18. Během relativně krátké doby měli tito extrémisté na svědomí rozsáhlou trestnou činnost, včetně žhářských útoků.⁵⁹ V současnosti jde spíše jen o virtuální záležitost.

⁵⁷ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reprint, a.s., 2006.

⁵⁸ BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. s.144.

⁵⁹ Za rasově motivovaný žhářský útok na bytovnu v Aši půjde dvojice na sedm let do vězení - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. © 2018 [cit. 20.03.2018].

4.2.3 Skinheads

Skinheadská subkultura vznikla v šedesátých letech ve Velké Británii. Byl v ní pěstován kult mužnosti, násilí a patriotismu. Ustálila se i typická uniforma – vyholená hlava, vysoké boty a letecké bundy, tzv. bombery.⁶⁰ Ačkoliv byli skinheads zpočátku nepolitictí, ve druhé polovině sedmdesátých let se část skinheads přiklonila k neonacismu a rasismu. Je však potřeba říct, že to je jen část subkultury skinheads. Jiná část se přiklonila ke krajní levici (Redskins), část odmítá jakoukoli politizaci.

České skinheadské hnutí postupně vykristalizovalo do dvou proudů: skinheads kališníci (hledající kořeny v husitské tradici a obraně českého národa) a NS skinheads (přijímající nacionálně socialistickou ideologii a zapojující se do celosvětového boje za bílou rasu). Proud neonacistických skinheads je zaměřen ostře proti cizincům a ilegálním migrantům. I když nedochází k násilným konfrontacím (resp. střety nejsou ohlašovány) tak jako v průběhu první poloviny 90. let 20. století, lze konstatovat, že ideje neonacistického proudu skinheadské subkultury se významně nemění. Neonacistický proud se ostře vymezuje především vůči cizincům a přistěhovalcům s odlišnou barvou pleti, nicméně výtky a kritika jsou patrné i vůči Rusům a Ukrajincům.⁶¹ (viz příloha č. IV.)

4.2.4 Národní odpor

Národní odpor (NO) navázal na cíle a strategie Blood & Honour Division Bohemia, tedy propagace a prosazování nacionálního socialismu, a i nadále pokračoval v hlavní činnosti Blood & Honour Division Bohemia – organizace koncertů, ale s tím, že větší prostor bude věnován prosazování politických zájmů.⁶² Přelom tisíciletí s sebou přinesl v neonacistickém hnutí velké změny, především ve strategické oblasti. Iniciátory se staly osoby kolem Národního odporu, které inspiraci hledaly v sousedních zemích, především v Německu. Národní odpor sehrál velmi důležitou roli v letech 2006 a 2007, kdy se mu podařilo stmelit roztržštěné neonacistické hnutí v ČR. V tomto časovém období začíná éra, kdy toto hnutí a celá neonacistická scéna nastupuje cestu větší radikalizace a profesionalizace.⁶³ (viz příloha č. VI.)

⁶⁰ MAREŠ, Miroslav. 2006. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha: Reproprint, a.s., 2006. s. 54.

⁶¹ MAREŠ, Miroslav a kol. 2011. *Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky*. Brno : 2011. s. 7.

⁶² BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. s. 145.

⁶³ MAREŠ, Miroslav a kol. 2011. *Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky*. Brno :2011. s. 8.

Tento trend naplno propuká v roce 2008 a 2009, kdy Národní odpor spolu s Autonomními nacionalisty (jako novým modernizujícím subjektem na neonacistické scéně, který se inspiruje německým konceptem autonomního nacionalismu a přináší ho do českého prostředí) a Dělnickou stranou (oficiálním zástupcem na politické scéně) obsazují veřejný prostor společnými akcemi (demonstracemi, protestními pochody, spontánními shromážděními). Mezi nejviditelnější patří tradičně setkání k 1. květnu, kterého se pravidelně účastní několik stovek osob včetně zahraničních účastníků. Radikalizace dosáhla svého maxima 17. listopadu 2008 bitvou o Janov, které se účastnil i Národní odpor.⁶⁴

Později aktivity Národního odporu doznaly útlumu, jelikož se členové angažovali v Dělnické straně a veškeré veřejné aktivity byly konány pod hlavičkou této strany. Na konci dekády hnutí upustilo od veřejné prezentace sama sebe s výjimkou internetu a začalo používat různá jiná označení např. Svobodná mládež, Svobodný odpor, Odpor. Národní odpor se téměř vzdal organizace veřejných akcí a stejně tak aktivity na internetu poklesly.⁶⁵ V současné době funguje NO na principu svobodného nacionalismu, tzn., vytvářejí se jednotlivé spolky, které jsou typické svojí rozvolněnou strukturou a vytvářejí celonárodní síť samostatných regionálních skupinek. Soudržnost je udržována především pomocí sociálních sítí, pomocí nichž je možné pro společnou akci mobilizovat rychle velké množství lidí.⁶⁶

4.2.5 Autonomní nacionalisté

Autonomní nacionalisté (AN) rezignovali na tradiční neonacistická dogmata, přestali glorifikovat Hitlera, chválit holocaust a podobně. Jednalo se často o progresivně smýšlející mladé lidi, kteří věděli, že klasická neonacistická image už je neudržitelná a nedokáže hnutí přinést výraznější úspěchy. Z jejich slovníku se vytrácí biologicky čistý Árijec a je nahrazen bílým Evropanem, který musí bránit svou identitu. (viz příloha VI.)

Autonomní nacionalismus byl v českém prostředí přijat z Německa jako nástroj, jehož úkolem bylo mimo jiné zmodernizovat a zatraktivnit neonacistické hnutí. Autonomní nacionalismus umožnil jednotlivcům odpoutat se od zprofanované

⁶⁴ BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. s. 147.

⁶⁵ MAREŠ, Miroslav a kol. 2011. *Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky*. Brno :2011. s. 8.

⁶⁶ BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. s. 148.

skinheadské image, protože přijal vizuál autonomní levice – tedy kompletně černé oblečení bez jakýchkoliv nášivek a obrázků, tzv. Black block styl.

Autonomní nacionalisté výrazně spolupracovali s Dělnickou stranou do roku 2010. Uznávali ji jako sílu hájící společné zájmy na oficiální politické scéně. Členové Autonomních nacionalistů proti tomu působili ve vzájemném vztahu jako bojovníci ulice. Tento vztah byl ukončen v březnu 2010, kdy hnutí na internetu zveřejnilo „Oficiální distancování Autonomních nacionalistů od Dělnické strany (sociální spravedlnosti)“. Hlavním důvodem byl postoj Dělnické strany k policejním opatřením proti neonacistům (policejní akce Power a Lotta). Autonomní nacionalisté nehodlali akceptovat, že strana neposkytla zadrženým osobám alespoň finanční pomoc, přestože finančními prostředky disponovala (státní příspěvek za výsledek v evropských volbách v roce 2009), (Svobodná mládež 2010).⁶⁷

V současné době aktivity Autonomních nacionalistů mají regionální/lokální charakter, řada buněk zanikla, stala se neaktivních (např. Kutnohorsko, Sever, Hlinsko). Většina aktivit se zaměřuje na výlep plakátů, šíření samolepek a tvorba graffiti či internetová činnost.⁶⁸ Nelze však podceňovat provokační akce proti muslimům, které prezentují na internetu. Příkladem může být natočení polití mešity na pražském Černém Mostě prasečí krví na video a následná distribuce tohoto videa.

⁶⁷ BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. s. 155.

⁶⁸ MAREŠ, Miroslav a kol. 2011. *Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky*. Brno :2011. s. 8.

5 Trestná činnost páchaná pravicovými extremisty a postupy PČR při jejím odhalování

V objemu celkové trestné činnosti spáchané na území ČR představuje trestná činnost s extremistickým podtextem, včetně rasově motivovaných deliktů, statisticky nevýznamné číslo. Bez ohledu na tento fakt je však k extremistickým útokům, včetně rasově motivovaných útoků, přistupovat jako ke společensky vysoce závažnému a nebezpečnému jevu.⁶⁹ Při posuzování projevů extremismu musíme vycházet z toho, že tento pojem zahrnuje typově větší množství oblastí (politický extremismus, národnostní extremismus apod.) i velmi rozmanité formy projevu. Od ryze násilných přes skrytě či náznakově a symbolicky vyjádřené až po obstrukční jednání, provokace či schválnosti. Ne všechny projevy extremismu jsou však normami trestního práva, resp. trestním zákoníkem postižitelné.⁷⁰

5.1 Obecně o trestné činnosti páchané pravicovými extremisty

Deliktům, které vykazují znaky projevů extremismu, se všeobecně říká trestné činy z nenávisti. Tím může být v širším pojetí každý trestný čin, přičemž taková nenávist tvoří obecnou přitěžující okolnost dle § 42 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník). V užším smyslu slova jde o trestný čin z nenávisti tehdy, jestliže je tato nenávist přímo znakem skutkové podstaty.⁷¹

Zde je na místě vysvětlit několik základních pojmů, používaných dále při popisu trestné činnosti páchané pravicovými extremisty.

Rasa – je skupina lidstva lišící se od jiné různými typickými znaky, které se týkají jak vzhledu, zejména barvy pleti, vlasového porostu, tvaru nosu, rtů apod., tak i temperamentu, energie apod. Rasy jsou skupiny lidí, které vznikly v průběhu vývoje lidstva.⁷²

⁶⁹ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde, 2001. s. 57

⁷⁰ MAREŠ, M., SVOBODA, I., STEHLÍK, E. 2011. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2011. s. 63

⁷¹ MAREŠ, M., SVOBODA, I., STEHLÍK, E. 2011. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha : Ministerstvo obrany ČR, 2011. s. 64

⁷² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. s. 2994

Etnická skupina – je historicky vzniklá skupina lidí, kterou spojuje společný původ, zvláštní kulturní zvyky (jazyk), mentalita a tradice. Příslušníci určité etnické skupiny mají povědomí vzájemné sounáležitosti a zároveň odlišnosti od jiných společenství lidí a jsou spojováni názvem etnika. Žije zpravidla v početné menšině v rámci jiného společenství (např. Romové v ČR).⁷³

Vyznání – je aktivní, ale i pasivní vztah k určitému konkrétnímu náboženství jako všeobecné teorii a výkladu světa podávanému určitou církví.⁷⁴ Svoboda náboženského vyznání je zakotvena v Listině základních práv a svobod čl. 15 a 16.

Veřejně – ustanovení §117 stanoví taxativně, kdy je trestný čin spáchán veřejně. Písmeno b) uvedeného paragrafu nám pak uvádí, že k naplnění znaků *před více než dvěma osobami současně přítomnými* se vyžaduje, aby k spáchání trestného činu došlo před více než dvěma osobami odlišnými od pachatele, které jsou navíc způsobilé projev postřehnout a porozumět mu. (tedy nestačí přítomnost zcela malých dětí).⁷⁵

Místo veřejnosti přístupné – je každé místo, kam má přístup široký okruh lidí individuálně neurčených a kde se také zpravidla více lidí zdržuje (v době činu tam však nemusí být).⁷⁶

Možné formy a projevy extremismu tedy mohou postihovat širokou oblast a problematika těchto projevů ve vztahu k trestně právní represi je poměrně složitá. To vše navíc za situace, kdy se zde zpravidla střetává právo svobodného projevu jednoho subjektu s právem neporušovat tímto projevem práva ostatních subjektů. Je nutno zde zmínit, že některé níže uvedené skutkové podstaty trestných činů jsou přímo konstruovány jako „extremistické“ (byť v trestním zákoníku není pojem extremismu ukotven), jiné mají tuto konstrukci až ve své kvalifikované skutkové podstatě.⁷⁷

⁷³ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. s. 2994.

⁷⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. s. 2995.

⁷⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. s.1157.

⁷⁶ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. s.3035.

⁷⁷ MAREŠ, M., SVOBODA, I., STEHLÍK, E. 2011. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2011. ISBN 978-80-7278-568-1. s. 65 – 67.

5.2 Konkrétní trestné činy nejčastěji páchané pravicovými extremisty

Rasově motivovanou trestnou činností lze postihovat podle řady skutkových podstat trestných činů. Jedno z možných rozdělení by vypadalo takto:

Trestné činy hrubě narušující občanské soužití:

- Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákona
- Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 trestního zákona
- Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákona
- Výtržnictví podle § 358 trestního zákona (v souběhu s jinými trestnými činy)

Trestné činy proti životu a zdraví

- Vražda podle § 140 odst. 1, odst. 3 písm. g) trestního zákona
- Těžké ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. f)
- Ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, odst. 2 písm. e)

Trestné činy obecně nebezpečné

- nedovolené ozbrojování § 279
- obecné ohrožení § 272

Trestné činy proti majetku

- Poškození cizí věci podle § 228 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. b)

Trestné činy proti lidskosti

- Genocidium podle § 400 odst. 1, písm. d), odst. 2
- Apartheid a diskriminace skupiny lidí podle § 402 (Přichází do úvahy spíše pro právnické osoby, např. realitní kancelář bude odmítat prodávat byty Romům apod.)
- Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403
- Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404
- Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405⁷⁸

⁷⁸ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001. s. 80

6 Postupy policie při vyšetřování rasově motivované trestné činnosti

Z pohledu policisty, který si konkrétní jednání označil jako „extremismus“, je irelevantní, zda se jedná o extremismus levicový, pravicový či dokonce o extremismus náboženský. Základní postupy jsou u všech podob extremismu v zásadě totožné a policista nemusí přesně určovat, o jaký druh extremismu se jedná.⁷⁹

6.1 Postup na místě činu, či při přijetí oznámení

Primárním úkolem vnější služby je umět optimálně různé formy projevů extremismu zachytit a sdílet, nikoli složitě analyzovat a zpracovávat s ohledem na konkrétní extremistickou problematiku. Nutností znát a umět pracovat s těmito formami projevů je primárně záležitostí specialistů, kteří se touto problematikou v kontextu policejních činností zabývají.⁸⁰ Základem činnosti každého policisty jsou čtyři níže uvedená pravidla:

1. Vyhodnocení bezpečnostní situace

Policisté musí vždy, ať jde o úkon či zákrok směřující vůči jakýmkoliv osobám, místu nebo věci, dbát zvýšené opatrnosti a vlastní bezpečnosti a podle toho volit taktiku provedení zákroku či úkonu.

Běžně se vyskytujícím znakem většiny extremistů je faktor skupiny, kdy se snaží předvést před ostatními členy „smečky“, čímž úměrně stoupá agresivita, často podpořená alkoholem. U násilných trestných činů ve spolupachatelství mnohdy nalezneme tento shodný prvek.

2. Ztotožnění a zadokumentování osob, místa, věci a průběhu události

Základní a nezbytnou součástí prováděné činnosti je ztotožnění a zadokumentování osoby, místa, věci a průběhu události. Je důležité věnovat pozornost počtu případných svědků na místě, neboť pro naplnění některých skutkových podstat trestných činů je potřeba, aby k nim došlo veřejně.

Nutné je provést ztotožnění všech zúčastněných osob (oznamovatel, poškozený, pachatel, svědek apod.). V rámci ztotožňování osob je třeba se soustředit na počet případných svědků pro naplnění znaku „Veřejně“ podle § 117/b trestního zákoníku. Při

⁷⁹ KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017. s. 4.

⁸⁰ KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017. s. 5.

ztotožňování je vhodné využít doplňující (taktickou) identifikaci osob. Lze provádět další lustrace v Informačních systémech PČR cestou operačního střediska. Tímto může být zjištěna „charakteristika“ neboli příslušnost osoby – zda inklinuje k některému z extremistických spekter, ač to třeba na místě či později popírá.

Nutností je rovněž rádně ztotožnit místo a věc, která přímo souvisí s prováděným úkonem či zákrokem. Jsou-li osoby, místa věci nebo průběh událostí náročné svým rozsahem pro běžné písemné zaznamenání, mělo by být provedeno jakékoli jiné, nejlépe technické záznamové zadokumentování. Obecně je vhodné pořídit fotodokumentaci okamžitě, ať úkonu (foto – popis osoby) nebo jednání či místa, třeba i na vlastní mobilní zařízení. Tato dokumentace nám následně pomůže při sepsání záznamu, který bude dále připravený ke sdílení.

V záznamu musí být srozumitelně popsán průběh události (časová osa), jednání pachatelů. Je nutné v časové ose věnovat pozornost správnému pořadí jednotlivých útoků.⁸¹

3. Užití sedmi kriminalistických otázek

Užití základních kriminalistických otázek ve vztahu k osobě, místu, věci, průběhu události: Kdo, Co, Kdy, Kde, Jak, Čím, Proč? Odpovědi na tyto otázky zaznamenat formou úředního záznamu.

4. Hlásná služba – sdílení záchyty

Nástroje sdílení lze jednoduše rozdělit na okamžité a dodatečné, přičemž okamžitým nástrojem sdílení přímo z místa, kde vyšla věc s extremistickým podtextem najevo, je hlásná služba cestou operačního důstojníka, popřípadě cestou stálé služby jednotlivých útvarů PČR. Dodatečným nástrojem sdílení je primárně všemi používaný systém ETŘ, ve kterém je nutno vyplnit v záložce popis, třídu X-EXTREMISMUS. Primárním způsobem sdílení je však hlásná služba!⁸²

6.2 Dokazování rasově motivované trestné činnosti

Pro dokazování rasově motivované trestné činnosti, jinak také v kriminalistice označované jako úkony následné etapy vyšetřování, je typická vysoká náročnost jeho provádění a volby správných taktických postupů. Úkony jsou totiž prováděny

⁸¹ KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017.s.7.

⁸² KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017.s.6 – 8.

s účastníky, kteří nejsou příliš ochotní spolupracovat a pokud jde o podezřelé z rasově motivované trestné činnosti, ti se snaží zastříť rasový motiv. Do úkonů následné etapy vyšetřování můžeme zařadit zejména výslech obviněného, domovní prohlídky, výslechy svědků, rekognice a znalecké expertizy.⁸³

Dokazování objektivní stránky je nutné vztahovat ke konkrétním formálním znakům skutkové podstaty. Vzhledem k tomu, že základním znakem většiny skutkových podstat vztahujících se k rasově motivované trestné činnosti je násilí v jeho jednotlivých formách, je nezbytně nutné vždy prokázat formu násilí, zda násilí směřovalo proti tělesné integritě osoby, skupiny osob, nebo zda směřovalo proti věci.

Velký důraz při dokazování rasově motivované trestné činnosti je potřebné klást na prokázání subjektivní stránky trestného činu, zejména proto, že značná část pachatelů jsou osoby mladistvé a blízké věku mladistvého. Dalším důvodem je fakt, že značná část těchto deliktů je páchána skupinou pachatelů. Je proto nutné prokázat zavinění konkrétní osobě. Při dokazování se zaměříme zejména na míru rozdělení úkolů ve skupině pachatelů, zda byl dohodnut způsob vniknutí do objektu, kdo byl iniciátorem útoku. Také je třeba věnovat pozornost iniciativě a aktivitě jednotlivých pachatelů, okolnostem, za nichž k útoku došlo a motivu jednání apod.⁸⁴

Poznatek z praxe: K tomu, aby byl TČ kvalifikován v přitěžující okolnosti, jako rasově motivovaný, nebo že věděl že „projevuje sympatie, propaguje“ atd. je třeba, aby už ve fázi vyšetřování operativa zjistila a zajistila důkazy pro vyšetřovatele, že pachatel je nade vší míru pochybnosti příznivec pravicového extremismu, že věděl, co páchá a s jakou (rasovou) pohnutkou. Např. nezpochybnitelné informace o tom, že se účastní pravicově extremistických demonstrací, koncertů White Power Music – např. různé hlášení specialistů na Extrém, dostupné informační systémy zejména pro SKPV, dále že je člen nebo sympatizant pravicově extremistických politických uskupení - třeba statutární orgány, člen komisí, seznamy členů, prezenční listiny. Dále projevy navenek – oblečení, účes, symbolika, tetování na osobě (viz příloha č. VI.). K tomu poslouží třeba zprávy z místa bydliště, ze zaměstnání, ze školy, výpovědi sousedů, známých nebo spolužáků. Jiná sebestopagace – nejčastěji profil na Facebooku – sdílení závadových příspěvků, komentáře k nim, vlastní foto, např. v německých uniformách

⁸³ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001. s. 72.

⁸⁴ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001. s. 97 – 98.

nebo se zbraněmi atd. Jinak to státní zástupce u soudu neobhájí nebo vrátí spis k došetření a prokázání těchto skutečností.

Násilné projevy jsou charakteristické zejména pro ultrapravicová extremistická hnutí. V těchto hnutích jsou za nejagresivnější považováni nacionalisté, fašisté a neonacisté. Všechny tyto proudy působí i v ČR. „Násilné projevy těchto hnutí jsou v převážné míře zaměřeny na konkrétní skupinu osob nebo jednotlivce, zejména jsou však vedeny proti Romům a Židům. V menší míře jsou zaměřeny na majetek, zde je však typická jeho důsledná devastace.⁸⁵ Příkladem jsou útoky pomocí zápalných lahví.

6.3 Podněty k vyšetřování

Ve většině případů se o podezření ze spáchání rasově motivované trestné činnosti dozvídají policejní orgány z oznámení, učiněného obětí útoku. V menší míře pak např. proniknutí do zájmového prostředí a využití osobní znalosti informačních zdrojů. U mediální formy jsou ovšem podněty k vyšetřování hlavně výsledkem operativně pátrací činnosti pracovníků kriminální policie, zejména vytěžováním internetového prostředí a následné dlouhodobější rozpracování zjištěných poznatků. Při oznámení rasově motivované trestné činnosti občanem je potřebné mimo obvyklé informace zjistit charakter útoku a jeho následek, co nejpřesnější charakteristiku verbálních projevů pachatelů, reakce a chování napadených osob, popis a chování jednotlivých pachatelů.⁸⁶ Soustředit se na skutečnost, kdo všechno urážky slyšel, kdo se jimi cítil poškozen, tyto skutečnosti zadokumentovat. Dále je nutné se soustředit na počet případných svědků pro naplnění znaku „Veřejně“ podle § 117/b trestního zákoníku Zaznamenat přesné znění hesel a nadávek, které podezřelý použil.⁸⁷ Pokud je oznamovatel deliktu zároveň jeho obětí, budou informace o útoku velice pravděpodobně poznamenány silnými emocemi.⁸⁸

6.4 Počáteční úkony

Okruh počátečních vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů a opatření je určován zvláštnostmi počáteční vyšetřovací situace a samotnou formou páchaní rasově motivovaného trestného činu. U rasově motivované trestné činnosti, jejíž vyšetřování je započato na základě podnětu učiněného obětí – poškozeným (zpravidla jde o útoky

⁸⁵ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001 s. 68.

⁸⁶ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001. s. 68.

⁸⁷ KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017.s.13.

⁸⁸ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde., 2001. s. 68.

směřující proti tělesné integritě, dále pak verbální útoky apod.) spočívají tyto zvláštnosti zejména ve výslechu poškozeného, výslechu očitých svědků, v prohlídce těla poškozeného a ohledání místa činu.⁸⁹

Jedním z rozhodujících důkazů bývá zpravidla výpověď poškozeného, je však nutné počítat s jeho psychickým stavem, zejména jeli výslech prováděn bezprostředně po útoku. Je nutné se zaměřit na obsah verbálních a grafických projevů, na projevy sympatií k hnutí a jejich charakter a podobně.⁹⁰

Jestliže půjde o počáteční úkony např. u sprejerství, bude naprosto nezbytná dokumentace takto popsanych, pomalovaných či pokreslených míst. Pokud u zadržených podezřelých osob nebyly nalezeny spreje, prohledat místo činu, jeho okolí, příchozí a odchozí cesty pachatele, zda tyto při svém odchodu neodhodil či neukryl. Jsou-li v okolí místa činu kamerové systémy, bude k nim potřeba provést komplexní šetření.⁹¹

⁸⁹ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde Praha, a.s., 2001. ISBN 80-7201-265-7. s. 69 – 70

⁹⁰ CHMELÍK, Jan. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha : Linde Praha, a.s., 2001. ISBN 80-7201-265-7. s. 97

⁹¹ KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*. Ministerstvo vnitra. Praha 2017.s.11.

7 Výzkum: Informovanost nových příslušníků PČR o problematice pravicového extremismu na území České republiky

Praktická část navazuje na část teoretickou a prostřednictvím výzkumu realizovaného na vybraném souboru policistů – frekventantů základní odborné přípravy, zjišťuje informovanost těchto policistů o problematice pravicového extremismu na území České republiky.

7.1 Cíl praktické části

Cílem šetření bylo zjistit míru informovanosti nových policistů o projevech pravicového extremismu na našem území, znalost extremistické symboliky a jejich případnou trestnost.

Dílčí cíle

1. Ověřit znalost symboliky pravicového extremismu.
2. Ověřit znalost možných projevů rasově motivovaných trestných činů.
3. Ověřit, zda se tito policisté již dříve setkali s projevy extremismu

7.2 Formulace pracovních hypotéz

1. Více než polovina dotazovaných policistů (více než 50%) má znalosti o symbolice pravicového extremismu a tuto symboliku jsou schopni rozpoznat.
2. Možné projevy rasově motivovaných trestných činů je schopna určit více než polovina dotazovaných policistů. (více než 50%).
3. Méně než polovina dotazovaných policistů (méně než 50%) se v minulosti setkala s některým z projevů extremismu.

7.3 Metodika výzkumu

Výchozí metodou pro výzkum informovanosti nových příslušníků Policie ČR o problematice pravicového extremismu na našem území bylo dotazníkové šetření, které probíhalo ve dnech 19. 3. – 23. 3. 2018 v rámci záměrně vybrané skupiny. Dotazník v tištěné formě autor předal respondentům a požádal je o spolupráci. Dotazník obsahoval 10 uzavřených otázek (respondenti mohli volit z několika alternativ). Takto získané odpovědi byly kvantitativně vyhodnoceny pomocí programu Microsoft Excel,

graficky zobrazeny a doplněny komentářem. Získané výsledky byly analyzovány a okomentovány v diskusi. Dále byla vyhodnocena shoda výsledků s pracovními hypotézami.

7.4 Charakteristika výzkumného souboru

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na nově nastoupivší policisty, kteří v té době absolvovali základní odbornou přípravu na Vyšší policejní škole MV v Praze. Výzkumu se zúčastnilo 125 policistů, přičemž autor u vybraného souboru nezjišťoval věk ani pohlaví respondentů. Vzhledem k formě dotazníkového šetření byla návratnost 100%.

7.5 Interpretace výsledků

Deset položených otázek tvořilo tři tematické okruhy naznačené v dílčích cílech a pracovních hypotézách výše. Do prvního okruhu spadají otázky č. 1, 2, 3, 4, 5, a 9, do druhého pak otázky č. 6, 7, a 8. Otázka č. 10 je brána jako samostatná a netýká se přímo znalosti symboliky nebo významu různých extremistických projevů. Odpovědi na otázky č. 1 – 10 jsou znázorněny maticově v tabulkách spolu s příslušným komentářem.

Tab. č. 1: Seznam zakázaných symbolů v ČR

(otázka č.1)

Existuje v ČR seznam zakázaných symbolů?	Počet	%
Ano	121	3
Ne	4	97

Komentář

Pouze 4 policisté (3%) uvedli správně, že v platném právním řádu ČR nemáme seznam zakázaných symbolů. Naproti tomu 121 z dotazovaných (97%) si myslí, že takovýto seznam v ČR existuje.

Tab. č. 2: Hajlování

(otázka č.2)

Myslíte si, že tzv. „hajlování“ je projevem extremismu?	Počet	%
Ano	115	92
Ne	10	8

Komentář

U této otázky je 115 dotazovaných (92%) přesvědčeno, že „hajlování je projevem pravicového extremismu a 10 policistů (8%) pak uvedlo, že toto jednání projevem pravicového extremismu není.

Tab. č. 3: Svastika jako projev pravicového extremismu.

(otázka č.3)

Myslíte si, že je tento symbol (svastika) projevem pravicového extremismu?	Počet	%
Ano	88	70
Ne	37	30

Komentář

V dotazníku vyobrazenou svastiku v této otázce identifikovalo správně, jako projev pravicového extremismu 88 policistů (70%). 37 dotazovaných (30%) pak uvedlo, že svastika k projevům pravicového extremismu nepatří.

Tab. č. 4: Symbolika barev jako projev extremismu.

(otázka č.4)

Myslíte si, že k projevům extremismu patří také tzv. „symbolika barev“, tj. uctívání vybraných barev?	Počet	%
Ano	37	30
Ne	88	70

Komentář

Symboliku barev jako jeden z projevů pravicového extremismu určili správně 37 dotazovaných (30%), 88 respondentů tj. (70%) pak uvedlo, že symbolika barev nepatří k projevům extremismu.

Tab. č. 5: Číslice „88“ jako tzv. zástupná symbolika.

(otázka č.5)

Jedním z projevů pravicového extremismu je i tzv. „zástupná symbolika“. Víte co znamenají číslice „88“?	Počet	%
Ano	56	45
Ne	48	38
Nemají žádný význam	21	17

Komentář

Číslice 88 jako tzv. zástupnou symboliku určilo správně 56 dotazovaných (45%). Tento kryptogram nepovažuje za zástupnou symboliku 48 respondentů (38%) a 21 dotazovaných (17%) uvedlo, že toto číselné vyjádření nemá žádný význam.

Tab. č. 6: Trestní postižitelnost hajlování bez verbálního projevu.

(otázka č.6)

Je hajlování, tj. zdvižení pravé ruky bez verbálního nacistického projevu postižitelné?	Počet	%
Ano	79	63
Ne	46	37

Komentář

Na tuto otázku odpovědělo správně, že hajlování bez verbálního projevu může být trestně postižitelné, 79 dotazovaných. (63%) Špatnou odpověď uvedlo 46 dotázaných policistů (37%).

Tab. č. 7: Trestnost popírání holocaustu.

(otázka č.7)

Je zpochybňování holocaustu v ČR trestné?	Počet	%
Ano	50	40
Ne	75	60

Komentář

Zpochybňování holocaustu uvádí jako trestné 50 dotazovaných policistů (40%), naopak že trestné není, uvádí 75 dotazovaných (60%).

Tab. č. 8: Protiprávnost rozšiřování písní s rasovým podtextem na hudebních nosičích.

(otázka č.8)

Lze spatřovat v rozšiřování písní s rasovým podtextem na hudebních nosičích protiprávní jednání?	Počet	%
Ano	78	62
Ne	47	38

Komentář

Jako protiprávní jednání vidí rozšiřování písní s rasovým podtextem na hudebních nosičích 78 dotázaných (62%). V tomto jednání nespatřuje nic protiprávního 47 respondentů (38%).

Tab. č. 9: Preference oděvních značek.

(otázka č.9)

Jsou určité oděvní značky preferovány sympatizanty pravicového extremismu?	Počet	%
Ano	80	64
NE	45	36

Komentář

Více než polovina dotázaných 80 (64%) uvedla, že určité oděvní značky jsou preferovány sympatizanty pravicového extremismu. Naproti tomu 45 dotazovaných (36%) uvedlo, že určité značky oděvu těmito lidmi preferovány nejsou.

Tab. č. 10: Setkání se s projevy extremismu.

(otázka č. 10)

Setkali jste se již někdy s projevy extremismu?	Počet	%
Ano	79	63
NE	46	37

Komentář

Skutečnost, že se setkali s projevy extremismu, uvádí 79 respondentů (63%), naopak 46 z dotazovaných (37%) uvádí, že takovou zkušenost nemá.

7.6 Diskuse

V rámci praktické části byla zjišťována úroveň znalostí či povědomí o problematice pravicového extremismu u nově nastoupivších příslušníků Policie ČR. Dotazníkové šetření proběhlo na vybraném souboru respondentů, kterými byli policisté vykonávající základní odbornou přípravu na Vyšší policejní škole MV v Praze. Složení souboru mohlo částečně ovlivnit výsledky šetření. Jde o fakt, že mezi dotazovanými existovaly určité rozdíly v době, kdy základní odbornou přípravu nastoupili, což se mohlo projevit v různé úrovni znalostí dané problematiky. Nicméně rozdíl v délce absolvovaného studia mezi jednotlivými třídami nebyl nikterak zásadní.

Je zajímavé, že naprostá většina dotazovaných policistů (121 tj. 97%) si myslí, že v českém právním řádu existuje „seznam zakázaných symbolů“ jejichž veřejné užívání by bylo automaticky právně postižitelné. Takový seznam náš právní řád k dispozici nemá a problematiku užívání jednotlivých symbolů je tedy potřeba zkoumat individuálně symbol od symbolu ve vztahu k dalším okolnostem. Pouze 4 dotázaní uvedli, že v ČR takový seznam není. Otázkou je, co tento tak zjevný nepoměr správných a špatných odpovědí způsobilo nebo čím byl podmíněn. Opačná situace je u druhé otázky, kde drtivá většina dotázaných (115 tj. 92%) správně uvedla, že „hajlování“ patří mezi projevy extremismu. Rovněž v dotazníku vyobrazenou svastiku ve třetí otázce označila naprostá většina respondentů (88 tj. 70%) za symbol pravicového extremismu. U těchto dvou otázek šlo o největší procento správných odpovědí. Je zřejmé, že tyto dva projevy jsou všeobecně známé a snadno zařaditelné. Jiná situace ale nastala u čtvrté otázky týkající se symboliky barev. Zde byl počet správných odpovědí druhý nejnižší. (37 tj. 30%) Je to zřejmě dáno tím, tato symbolika není na první pohled tak zřejmá oproti jiným symbolům jako je například svastika, runy nebo různá nacistická či rasistická hesla. Tady už je předpokladem k rozeznání určitá úroveň vědomostí, ať již z oboru politologie nebo z historie. Na otázku, co znamenají číslice 88, odpovědělo správně 56 (45%) dotazovaných. Naproti tomu 48 (38%) respondentů uvedlo chybnou odpověď a 21 (17%) dotazovaných si myslí, že tento číselný akronym nemá žádný význam, což je rovněž chybná odpověď. Z výsledku je patrné, že necelá polovina dotazovaných má povědomí o tom, že zástupná číselná symbolika existuje a na jakém principu funguje. Na dotaz, zda je postižitelné hajlování bez verbálního nacistického projevu, odpověděla většina dotazovaných (79 tj. 63%) správně. Oproti otázce č. 2 je zde vidět pokles počtu

správných odpovědí, což může být dáno tím, že respondenti nepovažují všechny projevy extremismu za právně postižitelné. To se také projevilo v následující otázce týkající se zpochybňování holocaustu. Správnou odpověď uvedla necelá polovina (50 tj. 40%) respondentů. Možnou příčinou může být neznalost pojmu holocaust nebo obecnějšího pojmu genocidium, který je uváděn ve skutkové podstatě trestného činu dle §405 trestního zákoníku. Další příčinou může být neznalost výše uvedeného paragrafu jako takového. Jako protiprávní jednání správně označila většina respondentů (78 tj. 62%) rozšiřování písni s rasovým podtextem na hudebních nosičích. Co se týká určitých oděvních značek a jejich preferování sympatizanty extremismu, zde rovněž odpověděla většina (80 tj. 64%) dotazovaných správně. Jednou z příčin takového počtu správných odpovědí může být mediálně známý případ okolo značky Thor Steinar. Na poslední otázku, zda se respondenti setkali s projevy extremismu, odpověděla většina (79 tj. 63%) kladně.

7.7 Shrnutí

Potvrdila se výchozí hypotéza č.1, že více než polovina dotazovaných policistů má znalost o symbolice pravicového extremismu. Při součtu prvních pěti otázek + otázky č. 9, které se symbolikou zabývaly, bylo 51% odpovědí správných. Toto číslo je nepochybně značně ovlivněno první otázkou, kterou zodpovědělo správně pouze 3% policistů. Lze tedy říci, že více než polovina dotazovaných je schopna rozpoznat některou z forem symboliky pravicových extremistů.

U hypotézy č. 2 bylo procento správných odpovědí nepatrně vyšší a činilo 55%. Toto číslo vychází ze správných odpovědí na otázky č. 6 – 8. Zde se dá předpokládat do budoucna výrazné zvýšení v souvislosti se zvyšujícím se vzděláváním v oblasti práva a následné službě u Policie ČR.

Poslední hypotéza se nepotvrdila, neboť 63% dotazovaných policistů uvedlo, že se již setkali s projevy extremismu. Skutečností však zůstává, že ze 125 respondentů nevyplnil správně celý dotazník ani jeden z nich.

Získané výsledky naznačují, že nově nastoupivší policisté mají jakýsi přehled o symbolice používané pravicovými extremisty. Bude však potřeba této oblasti v rámci základní odborné přípravy věnovat pozornost tak, aby se tyto znalosti prohloubily a zkvalitnily. Znalost symbolů může policistům pomoci optimálně se vypořádat s extremistickou trestnou činností v mnoha situacích. V rámci Policie ČR fungují

specialisté po linii extremismu, kteří jsou k této problematice pravidelně školeni a na nichž bude spočívat vyšetřování a dokazování trestné činnosti s extremistickým či rasovým podtextem. Nicméně každý policista by měl poznat, že k této činnosti dochází, aby mohl provádět odpovídající služební úkony, či zákroky a cestou hlásné služby tyto poznatky sdílet.

Závěr

Přikláním se k tvrzení M. Mareše, že české militantní neonacistické hnutí je v ČR konsolidovanou součástí extremistického spektra, vázanou především na mladou generaci, nicméně kohorta jeho tradičních vůdčích osobností se posouvá i do vyšších věkových kategorií. V současné době tvoří jádro hnutí svobodní nacionalisté a autonomní nacionalisté. Neonacisté mohou v ideologické rodině přebírat i koncept „pevnosti Evropa“, který je a i nadále bude využíván i v budoucnosti především antiimigračními a pravicově populistickými politickými stranami. Neonacistická scéna stabilně představuje hrozbu z hlediska trestné činnosti, včetně násilné (s latentním rizikem přechodu části k ní k terorismu). Romská otázka a imigrace v Evropě představují výrazná témata profilace pro neonacisty i v budoucnosti. K zamezení vzestupu neonacismu je možné využívat doposud nepříliš propracovaného preventivního působení ve školství i propracovanější právní argumentace v represivní oblasti, jejichž předpokladem je důkladnější převádění informací z dění v neonacistickém hnutí do formy použitelných důkazů v různých typech řízení.⁹²

Nedávné volby do poslanecké sněmovny ukázaly, že se do popředí zájmu namísto „tradičních“, již etablovaných krajně pravicových stran, dostávají strany populistické. Příkladem je hnutí SPD – Tomio Okamura. Rétorika nejvyšších představitelů této strany je velice blízká rétorice pravicových extremistů a někteří její představitelé čelí trestním oznámením mimo jiné pro trestné činy podněcování k nenávisti vůči skupině osob, omezování jejich práv a svobod a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.⁹³

Výzkum realizovaný v praktické části pak potvrdil, že v rámci policejního vzdělávání je potřeba se také věnovat problematice extremismu, jeho symbolice a projevům.

⁹² MAREŠ, Miroslav a kol. 2011. Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky. Brno :2011. s. 49.

⁹³ AKTUÁLNĚ.CZ. *Policie stíhá Staníka z SPD za schvalování genocidy. Podle svědků ve sněmovně posílal Židy do plynu.*[online]. © 2018 [cit. 2018-04-02]

Seznam použité literatury

Literární zdroje:

BASTL, M et al. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 285 s. ISBN 978-80-247-3797-3.

DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. 125 s. ISBN 978-80-7251-430-4.

DANICS, Š a TEJCHMANOVÁ, L. *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. 420 stran. ISBN 978-80-7452-122-5.

HUGHES, J. *Velká obrazová všeobecná encyklopedie*. České vyd. 1. Praha: Svojtka & Co., 1999. 792 s. ISBN 80-7237-256-4.

CHMELÍK, J a kol. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 425 s. ISBN 978-80-7380-376-6.

CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7.

KALAMÁR, Š. et al. *Terminologie a symbolika užívaná soudobou extremistickou scénou*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2011. 136 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-103-0.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Ilustrovaná encyklopedie*. 1. vyd. Praha: Encyklopedický dům, 1995. 3 sv. ISBN 80-901647-3-0.

LUMSDEN, Robin. *SS reálie*. Překlad Josef Hegner. České vyd. 1. Praha: Cesty, 1998. 160 s. ISBN 80-7181-172-6.

MAREŠ, M. et al *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky. Brno 2011

MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003. 655 s., viii s. obr. příl. ISBN 80-86598-45-4.

MAREŠ, M. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti*. Praha : Reproprint, a.s., 2006.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009-2010. 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.

Zákony a interní nařízení

KOLEKTIV AUTORŮ, *Extremismus, metodický materiál pro vnější službu*.
Ministerstvo vnitra. Praha 2017

ZÁVAZNÝ POKYN POLICEJNÍHO PREZIDENTA č.94 ze dne 24. června 2010.
O činnosti na úseku extremismu, sekt a diváckého násilí.

ZPRÁVA ÚOOZ SKPV PČR. Příloha č. 1 k č.j. ÚOOZ-80-4/ČJ-2013-290050. ÚOOZ
SKPV PČR. Praha: 2013

Elektronické zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ. *Policie stíhá Staníka z SPD za schvalování genocidy. Podle svědků ve sněmovně posílal Židy do plynu.*[online]. © 2018 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/policie-stiha-stanika-z-spd-za-schvalovani-genocidy-podle-sv/r~5665bec816e411e8ac3d0cc47ab5f122/>>.

AKTUÁLNĚ.CZ. *Zprávy - Za rasově motivovaný žhářský útok na ubytovnu v Aši půjde dvojice na sedm let do vězení* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/regiony/plzensky/za-rasove-motivovany-zharsky-utok-na-ubytovnu-v-asi-pujdou-n/r~a10449aea24c11e5928a002590604f2e/>>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. [online]. © 2017 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps2?xjazyk=CZ>>.

SPD - SVOBODA A PŘÍMÁ DEMOKRACIE. *Program SPD - Svoboda a přímá demokracie* [online]. © 2017 Svoboda a přímá demokracie [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: WWW <<http://www.spd.cz/program>>.

SVOBODNYODPOR. *svobodnyodpor.info*. [Online] © 2018 [cit. 2018-01-15]
Dostupné z: WWW.< <http://www.svobodnyodpor.info/>>.

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

PČR – Policie České republiky

PEX – Pravicový extremismus

Seznam příloh:

Příloha č. I.....	Nacistická symbolika
Příloha č. II.	Runová symbolika
Příloha č. III.	Číselná symbolika
Příloha č. IV.	Další symbolika pravicových extremistů
Příloha č. V.	Oděvní značky používané extremisty– identifikační symbolika
Příloha č. VI.	Symbolika pravicově extremistických stran a hnutí v ČR
Příloha č. VII.	Symbolika pravicových extremistů v tetování

Příloha č. I.

Nacistická symbolika⁹⁴

Německo 1933 – 1935

Německo 1935 – 1945

Německá válečná vlajka
1935 – 1945

Znak NSDAP

Znak
Hitlerjugend

Německá pracovní
fronta (DAF)

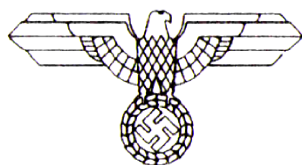
Znak SS

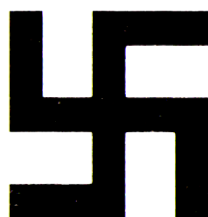
nacistický
Železný kříž

SS
Totenkopf

Nacistická orlice

Hákový kříž
(svastika)

Sluneční kruh
(Sonnenrad)

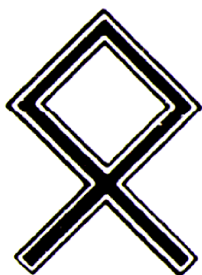
⁹⁴ Zdroj: archiv autora

Příloha č. II.

Runová symbolika⁹⁵

Sig Rune

Odal Rune

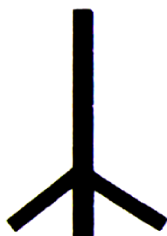
Odal Rune

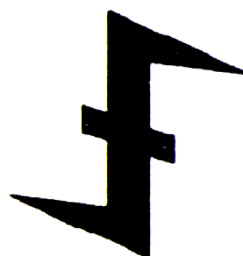
Leben Rune

Leben Rune

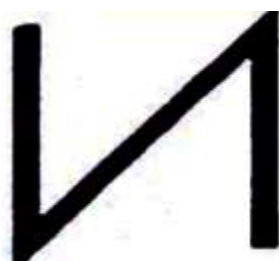
Todes Rune

Wolfsangel (Vlčí hák)

Tyr - Rune

Ger - Rune

⁹⁵ Zdroj: archiv autora

Příloha č. III.

Číselná symbolika⁹⁶

18

Adolf Hitler

88

Heil Hitler

4/20

20. duben
(narozneniny Adolfa Hitlera)

1347

Mit Deutschem Gruß
(S německým pozdravem - „písemné hajlování)

14 slov

Citát Davida Lanea, amerického neonacisty
(We must secure the existence of our people
and a future for white children)

⁹⁶ Zdroj: archiv autora

Příloha č. IV.

Další symbolika pravicových extremistů⁹⁷

Triskele

Triskele

Keltský kříž

Keltský kříž u pravicově
extremistických Skinheads

⁹⁷ Zdroj: archiv autora

Příloha č. V.

Oděvní značky používané extremisty - identifikační symbolika⁹⁸

Staré logo Thor Steinar

Nové logo Thor Steinar

Consdaple

Lonsdale

Doberman's Aggressive

⁹⁸ Zdroj: archiv autora

Příloha č. VI.

Symbolika pravicově extremistických stran a hnutí v ČR⁹⁹

Dělnická strana

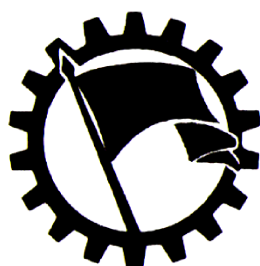
Dělnická strana
sociální spravedlnosti

Dělnická mládež

Svoboda a přímá
demokracie –
–Tomio Okamura

Národní odpor

Národní odpor

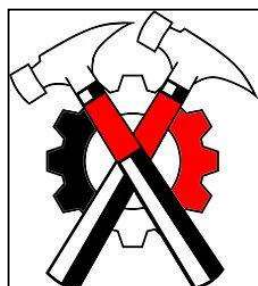
Autonomní nacionalisté

Časté symboly Blood & Honour

Častá zobrazení militantní teroristické odnože Blood & Honour - Combat 18

Častá zobrazení Hammerskins Nation

Příloha č. VII.

⁹⁹ Zdroj: archiv autora

Symbolika pravicových extremistů v tetování¹⁰⁰

¹⁰⁰ Zdroj: archiv autora

14 slov Davida Lanea v tetování¹⁰¹

¹⁰¹ Zdroj: archiv autora